

Open Vensters 29

Rondzendbrief van de Familia Augustiniana

OPEN VENSTERS

Rondzendbrief van de Augustijnse Familia-groepen in Nederland

REDACTIE: Bettineke van der Werf
Wedesteinbroek 1406,
6546 RN Nijmegen
e@vdwerf.eu

Joep Beliën
Wichard van Pontlaan 19
5302 XA Zaltbommel
joepbelien@chello.nl

Aanspreekpunten familia i.v.m. Open Vensters:

Karel Peijnenborg	Familia Boskapel
Luc Habets	Familia Eindhoven
Jan van Swam	Familia Lindenholt
Jan van Dril OSA	AugustinusleesgroepUtrecht
Hedy de Groot	Werkhofgemeenschap
Annemarie Kras	Leesgroep Heemstede

Aanvraag toezending Open Vensters: Bettineke van der Werf
kosten abonnement €10,= per jaar

Financiële bijdragen voor de FAN kunnen gestort worden op:
gironummer 3108366 t.n.v. Vereniging FAN te Helmond

VOLGENDE NUMMER: eind maart 2008
SLUITING KOPIJ: 10 maart 2008

**Heden
is ons de Heiland geboren
en daarom is heden
voor de gehele wereld
de ware zon opgegaan.**

Augustinus

*Augustinus, Preek 371
Initiaal Mariarosa Guerrini o.s.a.*

Inleiding:

Voor u ligt het negenentwintigste nummer van Open Vensters. De foto's kunt u in kleur bekijken via ov.vdwerf-online.nl bij open vensters 29. (ook die van 28, die er maar niet te zien waren....) De (geprojecteerde) teksten van de ontmoetingsdag zijn via de redactie verkrijgbaar. Wij wensen u fijne vakantiedagen en veel genoegen bij het lezen van de Rondzendbrief.

Bettineke van der Werf, Joep Beliën.

INHOUD:

INLEIDING REDACTIE

AUGUSTINUS ZEGT

BOEKBESPREKING

UIT DE FAMILIA-GROEPEN

Familia Boskapel

Familia Lindenholt

De Werkhofgemeenschap

BESTUUR FAN

Abonnee worden van Open Vensters

Verslag Ontmoetingsdag

TERUGBLIK ONTMOETINGS DAG

VERDER NIEUWS

van de provinciaal

post voor de redactie

KAARTEN

Augustinus kaarten

Augustinus en gebed

STUDIEDAGEN- RETRAITE

Vooruitzien

Terugblik op 3 en 17 oktober, 3 en 17 november

Ontmoeting met Gerard Kurvers

WEBSITES AUGUSTIJNEN

VIERINGEN

AUGUSTIJNSE AGENDA

AUGUSTINUS ZEGT ..

Wat is mijn belijdenis waard?

De afgrond van het geween van de mens ligt open en bloot voor uw ogen, Heer. Wat zou er in mij voor U verborgen kunnen blijven, zelfs als ik het U niet zou willen belijden? In dat geval zou ik U voor mezelf verbergen, en niet mezelf voor U. Maar nu mijn gezucht bewijst dat ik schoon genoeg heb van mezelf, begint U enorm te stralen en mij aan te trekken, begint U mijn liefde en verlangen wakker te roepen, zó dat ik me wel moet schamen voor mezelf, dat ik mezelf wel verwerpelijk moet vinden, dat ik wel voor U moet

kiezen en dat ik U en mezelf alleen nog maar aantrekkelijk kan vinden wanneer ik U als uitgangspunt neem. Ik ben gewoon een open boek voor U, Heer, hoe ik ook ben. En ik heb al verteld wat het me oplevert om U mijn belijdenis te doen. Ik doe dat niet in woorden die ik van mijn lippen laat komen of in klanken die ik met mijn stembanden vorm, maar in woorden die rechtstreeks uit mijn hart komen

en in kreten die rechtstreeks uit mijn denken voortkomen. Uw oren verstaan dat allemaal. Want als ik slecht ben, betekent mijn belijdenis aan U niets anders dan dat ik aangeef dat ik genoeg heb van mezelf. Als ik daarentegen rechtschapen ben, betekent mijn belijdenis aan U dat ik aangeef dat ik dat niet aan mezelf toeschrijf, omdat U het bent, Heer, die de rechtvaardige zegent. Maar daarvoor maakt U hem eerst van goddeloos tot rechtvaardig.

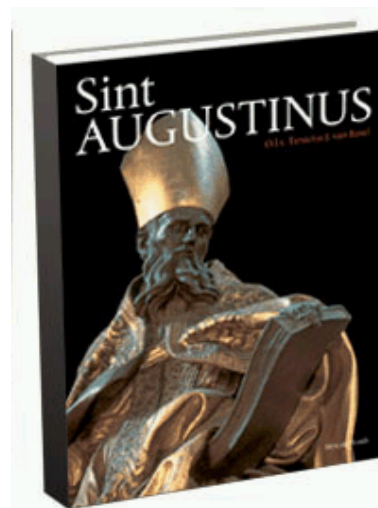
Augustinus, Belijdenissen (X,2,2), vertaald door Joost van Neer, Wim Sleddens en Anke Tigchelaar. Baarn, Ten Have, 2001, p.73.

BOEKBESPREKING:

Sint-Augustinus

Met bovenstaande tekst uit het tiende boek van de Belijdenissen wil ik aandacht vragen voor een werk over Sint Augustinus dat onlangs,

in november van dit jaar, verscheen bij het Mercatorfonds te Brussel. Het is een prachtuitgave van 320 bladzijden. Meer dan

twintig internationaal bekende Augustinus-auteurs hebben een bijdrage geleverd, zodat het boek een interessant overzicht geeft van Augustinus' leven en werken, zijn omgang met de bijbel, zijn theologie en spiritualiteit. Aan de realisatie van deze uitgave heeft een team van deskundigen gewerkt onder leiding van Tars van Bavel en Bernard Bruning. Tars heeft de afronding van dit project met het verschijnen van dit fraaie product niet meer kunnen meemaken. Maar het boek is nu aan hem opgedragen, ook vanwege zijn grote

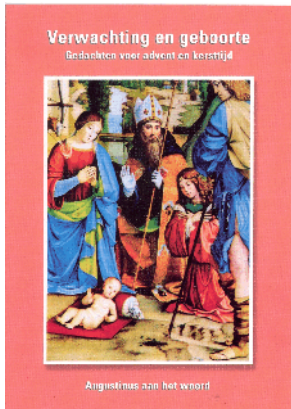
verdiensten voor de internationale Augustinus-studie en voor zijn inspanningen om Augustinus via vertalingen, in het Nederlands taalgebied een grotere bekendheid te geven.

De uitgave is een co-editie samen met het Augustijns Historisch Instituut te Leuven, het Augustijns Instituut te Eindhoven, het Patristicum Augustinianum te Rome en nog andere Augustijnse instituten elders in de wereld. De vorstelijk uitgegeven band is geïllustreerd met een overvloed aan Augustinus-afbeeldingen, waarvan vele uit de Nederlanden. De foto's van talrijke schilderijen en sculpturen nog nooit gepubliceerd. De uitgave is verschenen in vier talen: Nederlands, Engels, Frans en Spaans. Het ligt in de bedoeling komend jaar ook een Duitse en Italiaanse versie te maken.

Het boek kon verschijnen mede dankzij subsidies vanuit verschillende provincies van de Augustijnenorde, met name van de Belgische en Nederlandse Provincie. Voor het vele schone en boeiende dat dit prachtwerk biedt, is de aanschafprijs niet bijzonder hoog: de winkelprijs is € 69,50. Hans van Reisen, Augustijns

Instituut, heeft voor dezelfde prijs nog een paar exemplaren in voorraad. U kunt er een bij hem bestellen door op voorhand dit bedrag te storten op op postbank nr. 265392 tnv Augustijns Instituut, Utrecht, onder vermelding van: 1516 Sint-Augustinus. Het boek is uiteraard ook in de boekhandel verkrijgbaar.

Advent en Kerstmis

U hebt wel vernomen van de Augustijnse Beweging, een platform dat in 2006 werd opgericht en waarin verschillende religieuze instituten, verenigingen en kerkelijke instellingen samenwerken. Het zijn instituten en instellingen die hun inspiratie in belangrijke mate ontleen aan de kerkvader Augustinus. Een van de initiatieven van de Augustijnse Beweging is de uitgave, onlangs verschenen, van een brochure waarin teksten van Augustinus zijn opgenomen die inspirerend kunnen zijn in de tijd van Advent en Kerstmis. Het ligt in de bedoeling onder de titel 'Augustinus aan het woord' meer van deze brochures uit te geven. De eerste aflevering bevat zeven preekteksten en is tien bladzijden groot. U kunt ze bestellen bij info@augustijnsebeweging.nl voor slechts één euro per stuk. De beweging heeft ook een website: www.augustijnsebeweging.nl

Maarten Luther

Vanwege de samenwerking van de Evangelisch-Lutherse Kerk in Nederland met de Hervormde en Gereformeerde Kerken in het grote PKN-verband, is er een fraai boekwerk over Maarten Luther op de markt gebracht. Luther staat aan het begin van de Reformatie in de 16^e eeuw. In oecumenisch teamwork waar ook katholieke geleerden bij waren betrokken, is een heel mooie bundel tot stand gekomen. Het leven en het werk van Luther wordt er op een uiterst leesbare en overzichtelijke manier naar voren gebracht. De uitgave is

ondernomen in het besef dat de speciale inbreng van de Lutherse Kerk in Nederland, met een geheel eigen traditie inzake liturgie en theologie, onder de aandacht dient te worden gebracht van een breder leespubliek dan alleen de Lutheranen. In hervormde en gereformeerde kring kent men immers vooral Calvijn terwijl Luther veel minder bekend is. Het werk kon verschijnen dankzij belangrijke subsidies vanuit een aantal Lutherse Gemeenten.

Voor wie geïnteresseerd is in Luther als voormalig lid van de Augustijnenorde is dit werk instructief betreffende de periode waarin Luther augustijn was. Aandacht wordt besteed aan: Luther en Augustinus, Luther en het religieuze leven (beide artikelen door Martijn Schrama), Luther als augustijner bedelmonnik (door Christoph Burger), Luthers vroege theologische ontwikkeling, zijn rechtvaardigingsleer en zijn theologie van het kruis.

TITEL: Sabine Hiebsch en Martin van Wijngaarden (ed.), Martin Luther. Zijn leven, zijn werk. Kampen, Kok, 2007, 288 pp., 39 euro, ISBN 978 90 435 1415 6.

Martijn Schrama o.s.a.

FAMILIA-GROEPEN

FAMILIA AUGUSTINIANA BOSKAPEL

De tweede zondag van de Advent, ik zit in de Boskapel, een moment van rust. Engelen is het thema van deze en de komende vieringen. En als ik rustig zit, dient zich aan wat er zoal nog moet gebeuren vandaag. Een deadline voor een stuk voor Open vensters. Thuis, na de koffie ga ik zitten achter mijn computer.

Het jaar laat ik aan mij voorbij glijden en ik denk aan de familiebijeenkomst van komende dinsdagavond en de afgelopen keren. We bespraken met elkaar delen uit het boek "Charisma en Gemeenschap" van Tars van Bavel. Twee bijeenkomsten hebben we ons intensief beziggehouden met de regels van de gemeenschap en wat wij als groep daar aan hebben en wat het ons leert. Mij leert de familia dat ik in een groep zit waar ik mij mee verbonden heb en mij met alle leden moet verstaan, ieder met zijn of

haar eigenaardigheden en zij met die van mij. Verdraagzaamheid leer ik in deze groep. Het is een groep mensen die ik als mens niet heb uitgekozen. Ik kwam binnen, gefascineerd als ik was door de teksten en de persoon van Augustinus. De mensen uit onze familiagroep hebben allemaal een vergelijkbare liefde voor Augustinus en zijn gedachtegoed en vervolgens probeer je dan vanuit de regels van Augustinus met elkaar om te gaan. Nu, dat is geen vrijblijvende leerschool.

In het begin heb je niet altijd door of iemand een engel is, dat kan ik u verzekeren, soms is de engel namelijk onherkenbaar vermomd, in een engel met een kritische noot, of een wat zwijgzame engel die weinig zegt, of een engel die lang van stof is. Maar dan, na jaren kom je erachter dat je van die engelen echt iets geleerd hebt.

De engel die lief, voorkomend dienstbaar is, die herkennen we direct, maar de engelen die soms lastig zijn of kritisch, dat duurt soms wat langer voordat we daar ook de engel in zien.

In een boek las ik ooit de zin: Ieder mens die je tegen komt en waarmee je in contact komt is voor jou een engel die je wat geeft, speciaal voor jou. Wees bereid te ontdekken wat de engel je komt brengen. Ik wens jullie allen vele engelen op je pad.

Margrit Dethmers, familia Boskapel

FAMILIA AUGUSTINIANA EINDHOVEN

FAMILIA AUGUSTINIANA LINDENHOLT

Dit keer geen terugblik, maar een vooruitkijken. In februari gaan we op een zaterdag wat langer bij elkaar komen. Niet op een avond, maar overdag. Het bleek een behoefte van een groot aantal familia-Lindholt-mensen. Gewoon beginnen bij elkaar en met elkaar.

Op 9 februari is het zover. We zijn allemaal best benieuwd!

We hebben in het afgelopen jaar de Belijdenissen gelezen, in een veel te hoog tempo, maar daar hadden we ook voor gekozen.

Gewoon om in een beperkt aantal maanden het hele boek te lezen. Maar wanneer de vertaling van Wim Sleddens verschijnt beginnen we nog een keer opnieuw, hebben we afgesproken! En dan in een

rustiger tempo. We wensen iedereen fijne feestdagen en een goed 2008.

Evert Jan van der Werf.

Verderop vindt u de bijdrage van Ruud van Gisteren van dezelfde familia over 16 oktober de dag van de Augustijnse Beweging..

DE WERKHOFGEMEENSCHAP

Inspiratie uit studie-enthousiasme.

Het levenwekkende van onze studiebijeenkomsten in al hun verscheidenheid ervaar ik steeds opnieuw.

Een klein woord van enthousiasme wil ik graag met u delen.

Het doet goed om zo met elkaar bezig te zijn in studieverband.

Uitwisseling van gedachten en gezichtspunten vanuit de gedeelde interesses houdt ons in wisselwerking betrokken. Op elkaar en op de spiritualiteit van de onderwerpen die aan de orde komen.

Uit de Bron welt levend water. En dáár willen we zijn!

Verhalen van mensen, verhalen van God. Teksten zo oud en tegelijkertijd zo jong, zo nieuw, want vaak ook zo verwonderlijk actueel. Theologie gaat over het spanningsveld tussen mens en God. In een rijkdom van verhalen door alle tijden heen aan ons overgedragen. En tot op de dag van vandaag steeds ook weer geïnterpreteerd en becommentarieerd.

Door ermee bezig te zijn, kunnen die verhalen langzaam-aan een boodschap en een betekenis ontsluiten, die stimuleert en inspireert om "mens-op-weg" te willen zijn en te durven blijven.

Ik ben blij dat mij daarbij ook een zeker studieplezier toevalt. Dat kan ik er goed bij gebruiken! Want het gaat om leven. Het gaat om mijn leven en om al het doen en laten waar ik me op aangesproken voel. Van de Heilige Kracht die daarachter zit, verlang ik het Geheim niet te kennen, maar de Stem die mij kan leiden, hoop ik te horen. Ik wil er graag door het studieplezier bij geholpen worden!

Charlotte Weiland, Werkhofgemeenschap

VAN HET BESTUUR FAN
Verslag Algemene Ledenvergadering FAN
op 15 december 2007 in Nijmegen

Begroting

Eén van de belangrijkste agendapunten van de ALV, gehouden op de ontmoetingsdag van 15 december jl. was de begroting. Na 1 jaar FAN lijkt het erop dat wij het boekjaar 2007 met een tekort zullen afsluiten. E.e.a. betekent dat een contributiebedrag van € 25 te weinig is. De penningmeester heeft daarom twee voorstellen uitgewerkt, één voor € 35 en één voor € 45 per jaar. Bij een contributiebedrag van € 45 is de begroting sluitend. Voorgesteld wordt dan ook de contributie te verhogen naar € 45. De aanwezige leden gaan hiermede akkoord. Hierbij wordt aangetekend dat, gezien de aanzienlijke verhoging, enigszins flexibel met dit bedrag kan worden omgesprongen. Is een bedrag van € 45 een bezwaar, dan is het mogelijk een lager bedrag over te maken, een hoger bedrag kan ook: bijdragen hoger dan € 45 worden toegejuicht! Bedoeling is om het voor 2008 begrote bedrag samen, naar ieders vermogen, bijeen te brengen.

N.B. Het lidmaatschap van de FAN is INCLUSIEF Open Vensters.

Creatief

Om toch zonder tekort het nieuwe jaar in te gaan weet Jan van Swam een zowel creatieve als praktische oplossing: als iedereen € 5 doneert is het negatieve saldo weggewerkt. Aldus wordt met de pet rondgegaan en het bedrag is aan het eind van de ronde bij elkaar.

Open Vensters

Met ingang van 1 januari 2008 zal Open Vensters niet meer gratis verspreid worden. In het decembernummer zal een inschrijfformulier worden bijgevoegd. Belangstellenden kunnen zich dan voor een bedrag van € 10 per jaar abonneren.

Bestuursverkiezing

Vorig jaar bij de oprichting van de FAN, trad het bestuur in zijn geheel aan. Dat zou bij een gelijktijdig aftreden na drie jaar

problemen geven. Om dit gefaseerd te laten verlopen is een rooster van aftreden opgesteld. Volgens dit rooster traden Jan van Swam en Hedy de Groot af. Zij stelden zich herkiesbaar. Er hebben zich geen andere kandidaten gemeld. Jan en Hedy werden met algemene instemming herkozen.

Data volgende ontmoetingsdagen:

Zaterdag 19 april 2008 in Mariënhage in Eindhoven
zaterdag 1 november 2008 in Lindenholt, Nijmegen

Hedy de Groot, Secretaris

Voor de internetters onder ons, de familia-site heeft het adres

★ www.familiaaugustiniana.nl ★

TERUGBLIK OP DE ONTMOETINGS DAG

VAN DE FAN 15 DECEMBER 2007 in Nijmegen

Gerard van Hoof begon de dag met de opmerking dat na lezingen over geloof, spiritualiteit en betekenis van de bijbel we vandaag een lezing hadden over Spiritualiteit concreet. Het onderliggende thema is dus “*Wat kan ik concreet, vanuit mijn augustijnse inspiratie, doen*”. We proberen antwoord te krijgen op deze vraag met behulp van de teksten ons door Wim Sleddens vanuit de laatste twee boeken van de Belijdenissen via de beamer aangereikt

*Alles zoekt zijn eigen plaats.
 Alles heeft van binnen een kracht die help om zijn eigen plaats te vinden. De wind is heel licht, hij waait gemakkelijk voorbij.
 Hij kan overal heen waar hij heen wil, en hij neemt je graag een eindje mee, als je niet oppast.
 Water stroomt net zolang, tot het ergens stil kan staan: op zijn eigen plaats. Als je een steen loslaat, valt hij naar beneden.
 Dat is de eigen kracht van de steen, zijn zwaartekracht.
 Maar vuur wil juist naar boven. Je ziet de vlammen net zolang bewegen tot ze zich los kunnen maken en omhoog kunnen gaan.
 Als je olie in een kom doet, gaat hij op de bodem liggen.
 Doe je er water bij, dan komt de olie boven drijven.
 Hij gaat bovenop het water drijven. Want dat is zijn plaats.
 Alles beweegt en zoekt zolang, tot het zijn eigen plaats gevonden heeft. Maar hoe vind ik mijn plaats? Wie brengt mij naar mijn eigen plaats? Heeft de mens van binnen ook zo'n kracht? Ja, en dat is de liefde. De liefde die er in mij is brengt mij naar mijn plaats. Door mijn liefde vind ik de juiste plaats tussen de mensen, mijn eigen plek.*
 (Augustinus, Belijdenissen 13, 9)

Augustinus wilde dat wat hijzelf in de Schrift gevonden had doorgegeven aan de gemeenschap.
 Voor Augustinus was het in stilte lezen van de Schrift, hem geleerd door Ambrosius, een doorbraak. Hij kwam er van in vuur en vlam te staan. De Schrift moet een mens raken in zijn hart, waardoor hij verandert in zijn doen en laten en zijn kijk op het leven, vond hij. Augustinus vond als

antwoord 'de belangeloze liefde', die voortkomt uit een rein hart, een zuiver geweten en een oprecht geloof. (1 Tim.1,5)
Je moet jezelf niet aanpassen aan deze wereld. Daar voegt u meteen aan toe: word andere mensen door je gezindheid te vernieuwen. Niet

*meer leven volgens je eigen soort. Het gaat er niet om de mens vóór je na te volgen, en het gaat er ook niet om af te gaan op het gezag van iemand die beter leeft dan jij. Want u hebt niet gezegd: Laten we de mens maken naar zijn eigen soort, maar: Laten we de mens maken naar ons beeld en gelijkenis. Daarmee vraagt u ons om ons af te stemmen op wat uw wil is.....
 U hebt niet gezegd: De mens moet er komen. U hebt gezegd: Laten we de mens maken. En u zei niet: naar zijn soort, maar: naar ons beeld en gelijkenis.....
 Vanuit een nieuwe manier van denken en vanuit het zicht op uw waarheid heeft de mens geen aanwijzingen van een mens meer nodig, hij moet zijn eigen soort niet volgen. U geeft hem uw aanwijzingen en van daaruit moet hij onderzoeken wat uw wil is, wat goed is, welgevallig en volmaakt.*

Het antwoord op de vraag "Wat kan ik concreet, vanuit mijn augustijnse inspiratie, doen", vonden we in vanzelfsprekend, op natuurlijke wijze, concreet, maar ook samen, dienstbaar zijn aan de naaste. En daar bleken al heel wat concrete invullingen voor te zijn. Daar hoeft niemand ver voor te zoeken. Boliviaclub, leermogelijkheden geven in Papoea, projecten van Proza..... Dit nemen we dus mee naar onze eigen gemeenschap. Want alleen daar, en alleen samen, kunnen we concreet verder. Dat werkt voor de groep naar buiten, maar ook naar binnen in een hechter samen-leven. Sleutelwoorden daarbij zijn 'Wederkerigheid' en 'belangeloosheid'..
 De middag werd muzikaal omlijst met pianospel van Jurianne Kemmink en met gedeclameerde gedichten door Hedy en Tineke Na de gebedsviering namen we onder het genot van een drankje afscheid van elkaar.

Bettineke van der Werf.

Denkt u eraan de contributie voor 2008 ad € 45,= over te maken op girorekening 310 83 66 t.n.v. FAN, Helmond?
Op de algemene ledenvergadering van 15 december jl is afgesproken dat, wanneer € 45 een bezwaar is, een lager bedrag mogelijk is. Ook een hoger bedrag is van harte welkom. (zie ook 'van het bestuur' elders in dit blad)

VERDER NIEUWS

Het nieuwe convent Mariënhage

op 26 november is begonnen met de sloopwerkzaamheden in de Noordvleugel van Mariënhage. Als alles goed verloopt zullen onze medebroeders daar vóór Kerstmis 2008. Het huis gaat 20 appartementen tellen. Daarnaast veranderen we de acht kamers op de eerste verdieping van de oudbouw in 3 appartementen en twee gastenkamers. Er komen ook twee gastenkamers in het voormalige 'museum Verhagen'. Maar daarvoor komen de vergunningen later. De koper van ons huis in Venlo heeft laten weten dat hij er – zoals contractueel is vastgelegd – uiterlijk op 1 maart 2008 over wil beschikken. Dat betekent helaas: twee keer verhuizen voor onze medebroeders van Venlo. Dat wil je eigenlijk niemand aandoen, maar het móet.

Dankzij de welwillendheid van de S.V.V.E. (de koepelorganisatie van o.a. de Orangerie, met wie we ook al nauw samenwerkten in Mariënhage) kunnen we vanaf half januari 2008 beschikken over 8 kamers (7 voor bewoners, één als gemeenschapsruimte) in één gang in "Den Eerbrand" aan de Waddenzeelaan, op 2,3 km rijafstand van De Orangerie. Nadeel: kleine kamers; voordeel: meer ontspanningsmogelijkheden en dicht bij het winkelcentrum Woensel. De medebroeders en het bestuur hebben daar 'ja' op gezegd: mede ook omdat het nu gemakkelijker wordt eens bij elkaar

op bezoek te gaan, samen een feest of een bezinningsuur te houden en zó al een klein beetje meer samen te groeien. Dat laatste wordt nog verder in de hand gewerkt doordat m.n. Louis en Dolf naar Den Eerbrand verhuizen; daardoor drie "Venloënaars" naar de Orangerie kunnen en de anderen ook nog kunnen rekenen op twee vitale medebroeders. Uiteraard blijft Louis de "vader" van allen!

We voerden gesprekken met het convent Nijmegen. Dat leidde tot de beslissing: om het convent op te heffen als de nieuwbouw in Eindhoven klaar is. De meeste medebroeders kiezen er voor in Eindhoven te gaan wonen, al is nog niet ieder helemaal uitgedacht. We besloten ook om een koper te zoeken voor het klooster en de Boskapel, met dien verstande dat we zullen proberen de Boskapelgemeenschap dáár haar plaats (eventueel op huurbasis bij de nieuwe koper) te laten behouden. Diverse werkgroepen van de Boskapelgemeenschap onderzoeken de mogelijkheden om zelfstandig en/of in coöperatie door te gaan.

Provinciaal Paul Clement o.s.a.

Post voor de redactie.

We willen u graag mee laten genieten!

Beste Bettineke en Joep,

Een paar regels slechts om jullie te laten weten dat ik tot nu toe, al jaren dus, altijd trouw Open Vensters ontvang. Ook gisteren kwam nummer 28 ongeschonden aan. Ik lees de inhoud altijd met veel interesse en achting om hoe jullie samen Augustinus en zijn gemeenschapszin levend houden.

Ook hier zijn we eigenlijk al jarenlang bezig om mensen rondom Augustinus te groeperen. Vanaf de aanwezigheid van augustijnen in Papua voelden velen zich al betrokken vooral op de groep augustijnen en de Kerk waar ze voor staan. Met de groei van de bevolking en een intensivering van beleving - niet alleen maar gericht op socio-economische ontwikkeling - ontstaat hier en daar ook de behoefte aan een bedding van spiritualiteit onder verschillende groepen, met name onze collega pastorale werkers en

werksters. Het ziet er toch naar uit dat deze 'paraplu' een meer augustijns gezicht gaat krijgen, en dat ook niet-professionele pastores belangstelling tonen om zich bij Augustinus betrokken te voelen. We zijn nog een beetje aan het aftasten hoe dat alles gestalte moet krijgen. Toch maar beginnen met een enkele lees-groep, regelmatige samenkomsten, ook buiten het werk om... De vertaling van steeds meer werken van en over Augustinus in het Indonesisch helpt ons enorm.

Alle succes met de LAR en de Familia, hartelijke groeten,

Ton Tromp o.s.a.

KAARTEN

Kaarten met afbeeldingen van de teksten uit Eindhoven zijn onder andere te koop bij het Augustijns instituut in Eindhoven. Er zijn 6 verschillende afbeeldingen.

Per set van 6 kosten ze € 5,= (exclusief verzendkosten)

Zijn moeder
droeg Hem
in haar schoot,
laten wij Hem
in ons hart
dragen.

Augustinus

Kaarten met teksten van Augustinus met initiaal van Mariarosa Guerrini osa zijn te koop bij de Familia Augustiniana Lindenholt.

Er zijn momenteel 6 serie's. De A, B en C serie bestaan uit kerstteksten, de D serie dragen

algemene teksten. De V serie gaat over vriendschap en de R serie bestaat uit rouwteksten. Per set van 5 kaarten met 5 enveloppen kosten ze € 5,= (exclusief verzendkosten) Ze zijn te bestellen bij: Jan van Swam en Bettineke van der Werf

AUGUSTINUS EN GEBED

Op de Nederlandse Augustijnse site staat elke dag het gebed uit het **Augustijns Brevier**. Voor een korte (Engelse) tekst kunt u dagelijks

terecht bij **Augustine Day by Day**

<http://www.artsci.villanova.edu/dsteelman/augustine/>

LEZINGEN / RETRAITE

Dinsdag 12-01-2008

20.00 uur Augustinus en Origenes Lezing door dr.Desiré de Rooij
Dit is de derde lezing / leeravond die de classicus Désiré de Rooij in de Boskapel zal houden in de reeks de 'De Griekse wortels van Augustinus'. Deze avond komt Origenes aan de orde, de eerste systematische theoloog en invloedrijke exegeet van het vroege christendom. Origenes heeft het denken van zowel Ambrosius als Augustinus sterk beïnvloed, met name waar het de drievuldigheid en de menswording van Christus betreft. Dat Origenes ook van ketterij is beticht, zal deze avond eveneens aan de orde komen.

datum en tijd dinsdag 12 januari 2008

adres Augustijns Centrum de Boskapel Graafseweg 276 6532 ZV Nijmegen
aanmelding a.c.boskapel@wanadoo.nl

telefonisch: A. Pacilly, tel. 024 3561809 (tussen 18.15 en 19.15).

kosten € 5,-

Woensdag 13 februari 2008

Lezing "De regel van Augustinus voor vandaag"

Deze lezing maakt deel uit van de lezingencyclus 'Mystiek' van de Binnenstadsparochie Eindhoven. De lezing wordt gehouden door prof. Paul van Geest, houder van de leerstoel Augustijnse Studies.

datum en tijd woensdag 13 februari 2008, 14.00-16.00 uur

adres en locatie Groene Zaal in Klooster Mariënhege,

Augustijnendreef 15 5611 CS Eindhoven

toegang € 6,- bij aanvang te voldoen

Dinsdag 13 mei 2008

20.00 uur Augustinuslezing door Wim Sleddens o.s.a.

info zie website Boskapel

Terugblik 3 oktober 'Dag van de Stilte'

STILTE, VERBONDENHEID EN BEZIELING

Dat was het motto van het zeer gevarieerde congres op 3 oktober "De kloostertradities als bron van inspiratie": 4000 aanmeldingen; 1500 deelnemers; gemiddelde leeftijd: naar schatting 40.

Hebt u dat ook wel eens: je kijkt naar een film. Daarin zegt (meestal) een kind (of laat het zien): "dáár gá ik voor". Dat ontroert me geweldig. En doet me denken: wat heb ik van mijn leven gemaakt? Wat maak ik er nu van? Wat bezielt mij (nog)? Ook ik heb door het leven deuken opgelopen en het gaat me zeer aan het hart dat de kerk niets meer te zeggen heeft aan zoveel men-sen en dat ik (én de kerk, én de orde) zo weinig kan doen om de armsten nabij te zijn, om men-sen met elkaar te verbinden en om een barrière op te werpen tegen overactiviteit, de verplattung van de samenleving, het gebrek aan innerlijke stilte. Over dat laatste ging het: wat hebben wij als kloosterlingen te bieden aan deze wereld?

We leven in een wereld van oneliners en velen hebben geen tijd meer om het hele 'boek' (letterlijk en figuurlijk!) van de ander te lezen (vrij naar Désanne van Brederode).

We missen mensen die voor diepere waarde dan sportprestaties gáán en daar offers voor brengen. Bijvoorbeeld bij de SP vind je dat commitment omdat mensen daar de helft van hun salaris afstaan voor het geheel (Jan Marijnissen).

In de stilte kom je tot jezelf en voel je weer je verbondenheid met de medebroeders/zusters en met God. Dat alles kun je niet veroveren, het is een genade, gratis gegeven. Maar het vraagt soms een levenslang wachten, groeien, een stap terugzetten, niet meer weten waar je het zoeken moet (enkele monniken).

Hilde Kieboom (van de San Egidiegemeenschap in Antwerpen) verteld van een 91 jarige vrouw die nu erg eenzaam was en die vroeger nooit had mogen studeren. Ze kreeg bezoek vanuit San Egidio. Dat stelde voor dat zij drie allochtonen zou ontvangen voor een gesprek, puur om een luisterend oor te zijn. Dat sloeg aan. En zij begon hen te onderwijzen in de Nederlandse taal. Dus tóch onderwijzeres! En: zij namen háár overal mee naar toe. "Wie geeft

ontvangt méér dan hij verliest!' Mensen die oud zijn, kunnen nog heel wat! Tijdens de lunch zat ik naast een jonge vrouw die - van huis uit katholiek - mij van alles vroeg over wat ik deed en wat Augustijnen waren. Het was heerlijk om daarvan te vertellen. Ze bedankte me. Maar ik haar ook.

Rabbijn Soetendorp vertelde hoe in 1943 de SS kwam om het hele gezin op te pakken. De kapitein keek in de wieg en zei: "Schade dass es ein Jude ist". Zijn vader zei: "Het is een kind uit een heel rijke en hoogstaande traditie en ik weet zeker dat hij later nooit een moordenaar wordt". De kapitein sloeg hem, maar kwam pas de volgende morgen terug. Toen was de kleine Awraham ondergebracht bij een katholiek gezin dat met gevaar voor eigen leven (de vader wérd ook gedood) hem opvoedde. "Sinds die tijd gá ik ervoor dat baby's waar ook ter wereld een beschermd en beter leven krijgen. Dat is mijn passie, mijn bezieling." Maar wat dóe je daar dan aan?" "Ik sta over een week twee keer temidden van meer dan honderduizend Joden en Palestijnen in Israël te demonstreren voor twee vreedzaam naast elkaar levende staten. En ik merk in deze (werkelijk doodstille en geroerde red.) zaal wat dát jullie allemaal doet. En die spiritualiteit van compassie is sterker dan alle geweld". In móest ervan vertellen, in de hoop dat dit verhaaltje jou ook aanspreekt en dat we er misschien samen of twee aan twee nog eens op terug kunnen komen

provinciaal Paul Clement o.s.a.

In een volle zaal van de Vereniging in Nijmegen vond het programma plaats. In de pauze was er ruim gelegenheid om bij de diverse stands te gaan kijken. Door alle drukte was dat soms wat lastig. Per standhouder was er een halve tafel. Kortom ook hier een hoge inschrijving. En natuurlijk stond de FAN er ook.

Bettineke van der Werf.

Terugblik: 17 oktober 2007 "Augustijnen bewegen gastvrij!"

Ik had geluk vandaag. Voor mijn reis van Malden naar Utrecht, hoefde ik vanochtend niet - zoals gebruikelijk op dinsdagen voor mij - om half zes al op te staan. De Augustijnse Beweging kwam op 17 oktober jl. voor het eerst bijeen en dat begon pas om tien uur. De fietstocht naar het station in Nijmegen duurde wel langer dan normaal, want er waren veel mensen op weg naar school en werk. We fietsten met z'n allen vrolijk langs de file. Op het station staat de dubbeldekkertrein al keurig te wachten. En met een klein uurtje comfortabel reizen, kwam ik op tijd aan in Utrecht CS.

Jacobskerkhof 2 is gemakkelijk te lopen vanaf het station. Zeker als je er al eens geweest, bent loop je er zó naar toe.

De ontvangst om tien uur bij het pastoraal centrum van de Utrechtse Binnenstadparochie was zeer gastvrij! En de koffie (mét) smaakte prima. Deze ontvangst vormde een prima opstapje naar het hoofdthema van deze bezinningsbijeenkomst: "gastvrijheid".

Benieuwd naar wie ik allemaal zal ontmoeten, schuifde ik door de zaal. Er zijn in totaal acht participanten verenigd in de Augustijnse Beweging en ik nam me voor om vandaag met vertegenwoordigers alle groepen even te gaan praten. Zo kon ik hen mooi wat vertellen over de Familia Augustiniana Nederland. Door het ontbreken van naamkaartjes of een lijst met alle aanwezigen kwam ik daar helaas niet gemakkelijk achter. Het bleef bij toevallige en heel plezierige gesprekjes met degene bij wie ik in de buurt stond. Het pakte ook heel anders uit omdat ik - vanwege mijn "jonge" uiterlijk?! - na mijn derde gesprekje werd gevraagd of ik bij de slotviering een voorbede wilde uitspreken. Natuurlijk zei ik graag "ja", maar toen ik daarna naar de tekst in het boekje ging zoeken, kwam de mededeling dat ik in de loop van de dag nog wel even zelf een eigen tekst moest maken! Uiteindelijk werden er zo drie mensen gestrikt en vormde de gebedsviering een waardige afsluiting van deze bijzondere ontmoeting- en bezinningsdag. Het thema voor de viering was: "gast in huis". Eerder op deze dag werd dat thema bloemrijk toegelicht en uitgewerkt door Marcel Poorthuis van de Katholieke Theologische Universiteit van Utrecht/Tilburg.

In zes groepjes van ruim tien personen is daar aan het eind van de ochtend over nagedacht. Dat gebeurde aan de hand van twee stellingen:

"1. Gastvrijheid is altijd tijdelijk" en

"2. Om een vreemdeling te ontvangen moet je zelf iemand zijn".

In mijn groepje dat bijeen kwam in het convent van de Augustijnen, ontstond eerst discussie over de betekenis van de woorden "gastvrijheid", "gastheer" en "gast". Diverse visies kwamen daarbij op tafel en gaven verdieping aan het thema.

Na de gastvrije lunch waar weer veel contacten werden gelegd en/of aangehaald, volgde een korte boekpresentatie over het boek "Sint Augustinus" dat over enige tijd zal verschijnen. Bernard Bruning (OSA) van het Augustijns Historisch Instituut uit Leuven vertelde erover. In de middag werd in de subgroepen gesproken over sermo 239 van Aurelius Augustinus. Daarin laat hij op verrassende wijze zien hoe gastvrijheid werkt en wat dit voor ons als gastheer of als gast betekent. In het boek "Als licht in het hart" (pagina 141-145) staat een heldere vertaling van deze preek van Augustinus. Vooral de zevende

paragraaf is indrukwekkend: "Hij is met ons in zijn ledematen en met ons in onszelf. Niet voor niets heeft hij gezegd: Ik ben met u tot aan de voleinding der wereld. Door Christus te volgen herkennen wij Hem in goede werken, niet met

VOORBEDE

■ Dat wij in de geest van Augustinus mogen blijven samenkomen in onze nabije vertrouwde omgeving...

■ Dat er door onze eigen gastvrije houding ruimte ontstaat voor ontmoeting...

■ Dat er in onze gemeenschappen mensen opstaan die ons vóór willen gaan, ook als er in de toekomst minder priestervoororgangers zullen zijn...

■ Dat Augustinus voort blijft leven in onze harten én die van onze kinderen...
Laat ons bidden:

ons lichaam maar met ons hart. Niet met de ogen van het vlees, maar met de ogen van het geloof."

De trein reed mij iets over half vijf weer op tijd naar huis. Tijdens het avondeten vertelde ik Nelleke alles in geuren en kleuren wat ik op deze dag te weten ben gekomen over gastvrijheid.

Malden, Ruud van Gisteren, Familia Lindenholt.

Meer informatie: www.AugustijnseBeweging.nl

Terugblik: 3 november 2007 Studiedag Leuven

Voor de eerste keer werd de dag in Heverlee gehouden. Na een enthousiaste lezing over Rome en Ostia met veel beeldmateriaal, voerde Anthony Dupont ons de verschillende tuinen van Augustinus binnen. De buitentuin, met de perendiefstal, de tuin van zijn bekering en de binnentuin met het visioen

van Ostia. Wie er nog wat meer over wil lezen: we kregen dit jaar meteen de lezingen van de dag mee. Het boekje is in België verkrijgbaar. De vrijwilligers in Heverlee hebben ons een uitgebreide lunch voorgezet en na een intense eucharistieviering waarin pater Tars van Bavel herdacht werd, gingen we zeer voldaan huiswaarts. De volgende studiedag van het Augustijns Instituut in Hervelee is op **20 september 2008**. En met algemene instemming weer in Heverlee....

Truus Bartels, familia Lindenholt

Terugblik: 17 november 2007

Abraham bij Augustinus, Ibrahim bij de Moslims

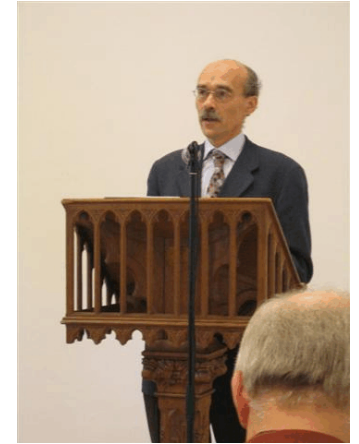
Verslag van een boeiende ontmoetingsdag op het Augustijns Instituut

Een groot aantal belangstellenden kwam er op af, zeker zestig tot tachtig betrokkenen bij het Augustijns instituut achter de 'paterskerk' in Eindhoven: de studie en ontmoetings-bijeenkomst over de aartsvader uit Ur , gezien vanuit de Islam én zoals gezien en beschreven in Augustinus' geschriften.

Het thema lag dichtbij het hart van de huidige maatschappelijke crisis rond de inpassing van de islam in onze gesecculariseerde gerationaliseerde z.g. multiculturele samenleving:

Abraham/Ibrahim de oervader van de monotheïstische gelovigen: Joden, Christenen en Moslims.

Nico Landman , Islamoloog verbonden aan de universiteit van Utrecht, schetste het beeld dat in de Islam van Abraham/ Ibrahim geschilderd wordt. Hans van Reisen, deelde zijn onderzoekingen over reflecties in het werk van Augustinus rond Abraham, de vader van Isaak, de Eersteling met wie God, de Ene zijn verbond sloot.

Kaaba

Een belangrijk verschil in de beelden van Abram(= oorspronkelijke Hebreeuwse naam) in Islam en Christendom is de voorstelling van Abraham/Ibrahim als de eerste moslim , dat wil zeggen onderworpen-gehoorzame aan de wil van God/Allah. Immers hij is totaal gehoorzaam geweest aan God's oproep om zijn zoon (in dit geval Ismaël (zoon van Hagar) en niet Izaak (zoon van Sara) te offeren. Het offerfeest herdenkt Allah's barmhartigheid door niet het offer van de zoon, maar in plaats daarvan dat van een ram te vragen ...Belangrijk op islamitische afbeeldingen, die Landman ook

toonde, is het weergeven van de Kaaba- de grote zwarte steen in Mekka , waar dit offer van Abraham zou hebben plaats gevonden. Belangrijk in het betoog van Landman was de verwijzing naar Soera 21 van de Koran, maar ook Jozua 24 waarin Abraham's vader en broer (Terach en Nachor) en hun land van herkomst: 'het Ur der Chaldeeën' volgens onze bijbel genoemd worden. Een tweetal kleurrijke verhalen van de latere schrijver Rabghuzi over Ibrahim's revolutionaire positie aan het begin van zijn 'roeping' besloten Landman's inleiding.

Dat de figuur van Abraham een geschikte persoon is om in het interreligieuze gesprek met moslims te berde te brengen was uiteraard een vraag uit het publiek; een vraag die niet zonder meer met Ja is te beantwoorden.

Augustinus en Abraham

Van Reisen's betoog over de visie op Abraham bij Augustinus , was , zoals zo vaak voor ondergetekende, opzienbarend en origineel. Reisen's betoog was voornamelijk gebaseerd op De Civitate Dei(hfdst 16, Contra Faustum(22) en sermo 2 en 3. Van het theoretisch uitvoerige betoog in 18 paragrafen(voor

liefhebbers is een hand-out hiervan via het A.I te verkrijgen) blijft ondergetekende vooral bij Augustinus karakteristieke vermogen om verschillende thema's in Abraham's levensverhaal geestelijk allegorisch te verstaan. Alles in het perspectief van het visioen van de groei van de stad Gods op aarde.

Zo wordt Abraham's tactiek bij het voorstellen van zijn echtgenote Sara als zijn zus aan het hof van Egypte ogenblikkelijk een verwijzing naar Christus en zijn Kerk. De omgang met slavin Hagar op verzoek van Sara die kinderloos lijkt te blijven en de latere derde

vrouw Ketura worden als positief en voorbeelden van mannelijke beheersing en gematigdheid geschilderd. Uiteraard is ook hier Abraham's beproeving om zijn eigen zoon ter dood te brengen een voorbeeld voor ons mensen hoe wij moeten luisteren naar Gods 'Bevelen'. Besnijdenis werd besnijdenis des harten, ofwel geestelijk wedergeboren worden met een nieuwe naam.

Hoe in het middagedeelte een en ander nog in sub-gespreksgroepen is verwerkt heeft ondergetekende helaas niet meer kunnen meemaken vanwege een sterfgeval. Vanuit diverse familia-groepen waren vertegenwoordigers aanwezig, die men kan raadplegen

hierover. Hoe dan ook zag men hier weer een verrassende ontmoeting tot stand gebracht, tussen Augustinus' gedachtengoed enerzijds en de 'Tijden, die wij zijn' in Nederland anno 2007/ 2008 anderzijds: wat mij betreft opnieuw een bevestiging van de unieke waarde van deze Eindhovense Augustijnse plek !

Joep Beliën

Ontmoeting met Augustijn Gerardo Kurvers *Over zijn werk in Bolivia van 1956 tot 1974*

26 november, Boskapel: Een gedreven oudere maar zeer vitale man: Gerard Kurvers , naar later bleek al 85 jaar, maar nog vol van de reis die hij in september maakte naar zijn oude standplaats in Bolivia is uitgenodigd om te vertellen over zijn leven als missionaris-ontwikkelingswerker in Bolivia. Een man met passie, met als motto Fe es haçer: Geloven is Doen. Hij heeft beeldmateriaal bij zich: een DVD met foto's van het instituto tecnologico dat hij mede heeft opgericht in de jaren dat hij daar was van 1956 t/m 1974, tussen de kansloze jongeren, zonen van mijnwerkers die vanuit de bergdorpen

hun heil kwamen zoeken in de stad. Maar ook beeld en geluid van een Zuid Amerikaanse muziek groep: Los Kiarkas ; een van de oud leerlingen van 'zijn 'instituto, maakt er deel van uit. Een dramatisch lied, zingt hij bijna mee, met als refrein en uitroep Bolivia... Kurvers vertelt gedreven hoe hij in het begin van zijn optrekken met de leerlingen ook vooral hun muzikale kwaliteiten liet ontwikkelen, bij gebrek aan school - en leermateriaal.

Aan het eind van de jaren zestig weet Kurvers, gesteund door de toenmalige provinciaal van minister Jan Pronk van ontwikkelings-samenwerking 2 miljoen gulden te 'organiseren' voor de aanschaf van machines en inrichting van het instituto .

Tot zijn vreugde heeft pater Gerardo Kurvers het instituut in blakende staat aangetroffen - Op verzoek van de overheid en van werkgevers is later ook een koks - opleiding gestart voor de toenemende behoefte aan goed horeca-personeel. Ook Bolivia ziet een groeiende werkgelegenheid in de toerisme-industrie.

Roeping

Kurvers was in oorlogstijd op een goed moment onderduiker in Brabant, om voor de Duitse bezetter onvindbaar te zijn; daar in die omstandigheden is een kameraad omgekomen, en heeft hij samen met zijn vrienden het vaste voornemen gemaakt zich na de oorlog zich voor gerechtigheid in te zetten - Zo is Gerard Kurvers bij de Augustijnen ingetreden. Later, na zijn jaren in Bolivia heeft hij in Nederland nog gediend als priester-bouw-pastoor in Capelle a.d. IJssel en later in Scheveningen, waar hij nu nog woont.

Hart

Zelden zag ik een Augustijn zo gepassioneerd en met vurig enthousiasme spreken over zijn leven; in gesprek met de aanwezige 'Boskapellers', die deels ook in Bolivia gereisd hadden, kregen we een fascinerend beeld van dit Zuid Amerikaanse land en het basale werk dat Nederlandse Augustijnen daar hebben verricht, en dat nu door autochtone Augustijnen én leken wordt voortgezet.

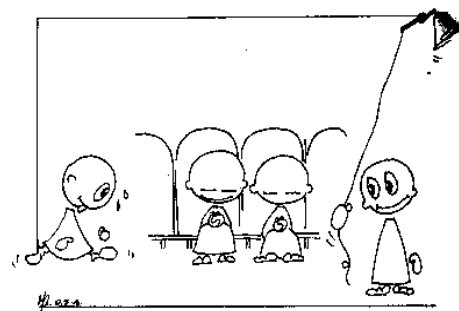
Joep Beliën

*Redactie: Tzt kunt u foto's van Gerard Kurvers vinden op de website.
Door ziekte en de kerstdrukte lukte dit niet voor dit nummer van O. V.*

VOOR DE INTERNET (BE)ZOEKERS:

Familia Augustiniana	:www.familiaaugustiniana.nl
Augustijnen algemeen	:www.osanet.org
Augustijnen Nederland	: www.augustijnen.nl
Augustijns Instituut nl	: www.augustijnsinstituut.nl
Augustijns Instituut be	: www.augustiniana.net
Augustijnse beweging	:www.augustijnsebeweging.nl
St Augustine Day by day	:www.artsci.villanova.edu/dsteelman/augustine/

VIERINGEN:

Zondag 10.00 u
oecumenische viering
Werkhofgemeenschap

Woensdag 19.00 uur
Avondgebed Boskapel

Donderdag 7.45 u
Morgengebed Lindenholt

AUGUSTIJNSE AGENDA:

12 januari	lezing Boskapel
13 februari	lezing Eindhoven
19 april	Familia-ontmoetingsdag
13 mei	lezing Boskapel
28 augustus	Feest van Augustinus
20 september	Augustijns Instituut Leuven
1 november	Familia-ontmoetingsdag